

Nr 269.

Av herr **Asplund**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1926—1927 för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

I den 31 augusti 1925 till Kungl. Maj:t inkommen skrivelse hava fullmäktige i järnkantoret, med anledning av framställning från vederbörande rektorer, — under åberopande av att 1922 års riksdag i princip tillerkänt bergsskolornas i Falun och Filipstad rektorer, ordinarie lärare och ordinarie vaktmästare samma avlöningsförmåner, som tillkomma motsvarande befattningshavare vid de tekniska fackskolorna — hemställt om utverkande av statsanslag för budgetåret 1926—1927 till beredande av tillfällig löneförbättring åt rektorer och ordinarie lärare vid skolorna samt av tillfälliga lönetillägg åt vaktmästarne vid samma skolor, allt efter enahanda grunder, som kunde komma att i berörda avseende gälla för motsvarande befattningshavare i statens tjänst, samt under villkor att $\frac{2}{5}$ av kostnaderna bestridas av järnkantoret.

Ehuru framställningen tillstyrkts såväl av skolöverstyrelsen som av statskontoret, hava dock ifrågavarande befattningshavare, utan att några som helst skäl för åtgärden angivits, blivit utelämnade i den av Kungl. Maj:t till riksdagen överlämnade propositionen nr 175 av den 25 sistlidne februari angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1926—1927 för bl. a. med dem likställda befattningshavare vid de tekniska läroverken.

Då emellertid, enligt skolöverstyrelsens utlåtande av den 9 januari 1925, »det finge anses stå i full överensstämmelse med grunderna för 1922 års riksdagsbeslut angående bergsskolornas omorganisation, att efter omorganisationens fullständiga genomförande — vilket borde anses hava ägt rum från och med den 1 juli 1924 — åt såväl lärare som vaktmästarepersonal bereddes tillfällig avlöningsförbättring efter enahanda grunder, som gällde för motsvarande befattningshavare vid statens fackskolor och statens övriga tekniska läroverk», och då av Kungl. Maj:ts nådiga brev av den 24 november 1922 till statskontoret (bil. A.) framgår att beträffande rektorer och lärare full likställighet råder utom ifråga om den tillfälliga löneförbättringen, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen ville besluta, att tillfällig löneförbättring måtte, från och med den 1 juli 1926, utgå till rektorer och lärarepersonal vid bergsskolorna i Filipstad och Falun samt tillfälliga lönetillägg till vakt-

mästarne vid samma skolor, allt efter enahanda grunder, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 175 till innevarande års riksdag föreslagits beträffande motsvarande befattningshavare vid statens tekniska läroverk, samt under villkor att $\frac{2}{5}$ av kostnaderna bestridas av järnkontoret, samt bevilja härför erforderlig höjning av det av Kungl. Maj:t (prop. nr 175) begärda anslaget till löneförbättringar.

Stockholm den 6 mars 1926.

C. I. Asplund.

Bilaga A.

Ecklesiastikdepartementetet överlämnar denna avskrift till bruks societetens herrar fullmäktige i Jernkontoret för kännedom och iakttagande.

Avskrift av Kungl. Maj:ts nädiga brev till statskontoret.

Gustaf o. s. v. Vår ynnest o. s. v.

I skrivelse den 10 maj 1922 (nr 124) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av bergsskolorna i Filipstad och Falun har riksdagen anmält, att riksdagen

1. för uppehållande av nämnda skolor, anordnade på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 14 mars 1922 närmare angivits, jämte med dem förenade yrkesskolor under åttonde huvudtiteln anvisat

dels såsom bidrag för beredande av löneförbättring med sammanlagt 14,200 kronor åt lärarna vid nämnda skolor på tilläggsstat för år 1922 ett förslagsanslag, högst 8,520 kronor (T. 1922: VIII G 3),

dels såsom ytterligare bidrag till bestridande av kostnaderna för verksamheten vid skolorna under vårterminen 1922 på tilläggsstat för samma år ett förslagsanslag, högst 1,820 kronor (T. 1922: VIII G 4),

dels såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för verksamheten vid skolorna under vårterminen 1923 på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett förslagsanslag, högst 19,800 kronor (1923: VIII J 18),

dels för anskaffning av laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriel till bergsskolan i Falun på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett reservationsanslag av 40,000 kronor (1923: VIII J 19) att utgå enligt de närmare föreskrifter Kungl. Maj:t kan finna gott meddela,

dels såsom bidrag för beredande av ett personligt arvodestillägg å 1,845 kronor åt ingenjören M. Wiberg därest han under läsåret 1922—1923 kvarstår såsom extra lärare vid skolan med undervisningsskyldighet av enahanda

omfattning som under näst föregående läsår, ej mindre på tilläggsstat för år 1922 ett förslagsanslag högst 492 kronor (T. 1922: VIII G 5), än även på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett förslagsanslag, högst 615 kronor (1923: VIII J 20), båda anslagen att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela;

allt under villkor dels att kommun eller enskilda, på sätt som av Kungl. Maj:t prövas kunna godkännas, åtaga sig att tillhandahålla för skolorna erforderliga undervisningslokaler med inredning och möblering ävensom bostäder åt rektorerna eller ersättning härför, dels ock att Jernkontoret ansvarar för den del av kostnaderna för skolans uppehållande i av departementschefen i statsrådsprotokollet angiven omfattning, som ej täckes genom anslag av statsmedel.

2. medgivit, att, efter det beslut om bergsskolornas omorganisation trätt i tillämpning,

dels de bestämmelser, som för de tekniska fackskolornas lärare gälla i fråga om tjänstgöringsskyldighet och tjänsteårsberäkning för åtnjutande av ålderstillägg, må i tillämpliga delar gälla även för bergsskolornas lärare med rätt för dessa att därvid tillgodoräkna sig den tid, de därförut må hava tjänstgjort vid bergsskolorna, ävensom att gällande bestämmelser i fråga om ålderstillägg åt vaktmästare vid tekniska fackskolor må likaledes i tillämpliga delar gälla för vaktmästare vid bergsskolorna,

dels ordinarie rektorer och lärare vid bergsskolorna och deras efterlevande må beredas rätt till pension genom anslutning till statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera på i huvudsak samma villkor, som äro stadgade för befattningshavare hos hushållningssällskapen med flera, dock att för rätt till hel pension skall erfordras 30 tjänsteår, samt att Kungl. Maj:t må utfärda de närmare bestämmelser, som i detta hänseende befinnas erforderliga.

I sin skrivelse i ämnet uttalar riksdagen, bland annat, att riksdagen, som tagit det föreliggande organisationsförslaget under noggrann omprövning, vid detsammias granskning ej funnit anledning till erinran i annat hänseende än att riksdagen i anledning av ett utav departementschefen till det propositionen bifogade statsrådsprotokollet gjort uttalande angående statsbidrag till bestridande av till äventyrs på grund av säregna, tillfälliga omständigheter uppkommande extra kostnader velat betona, att riksdagen icke ansett sig kunna genom något förhandsuttalande binda sig beträffande anspråk av detta slag.

Genom beslut den 9 juni 1922 anbefalldes Kungl. Maj:t skolöverstyrelsen och styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera att i vad på var och en av dessa myndigheter ankomme, skolöverstyrelsen efter samråd med brucksocietetens herrar fullmäktige i Jernkontoret till Kungl. Maj:t inkomma med särskilda utlåtanden och förslag till de närmare föreskrifter i ämnet, vilka med anledning av riksdagens ifrågavarande beslut kunde böra av Kungl. Maj:t utfärdas.

Till åtlydnad härav har dels skolöverstyrelsen, efter samråd med fullmäktige i Jernkontoret, i skrivelse den 11 oktober 1922 inkommit med sådant förslag och därvid anmärkt, att, enligt vad fullmäktige i Jernkontoret meddelat, ovanbemälda Wiberg icke kvarstode såsom lärare vid bergsskolan i Falun under läsåret 1922—1923, dels ock styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera den 10 juli 1922 för sin del avgivit utlåtande i ärendet.

Tillika hava, efter anmodan av Kungl. Maj:t, fullmäktige i Jernkontoret

i skrivelse den 21 juli 1922 anmält, att Jernkontoret, med stöd av gjorda utfästelser, beträffande bergsskolan i Filipstad av stadsfullmäktige därstädes den 27 januari och 23 maj 1922 samt av direktionen för samma skola, såsom styrelse för 1918 års donationsfond, den 16 januari 1922, och beträffande bergsskolan i Falun av stadsfullmäktige därstädes den 22 december 1921 samt av styrelsen för Löwensköldska fonden den 10 februari 1922, förbunde sig att, så länge staten och Jernkontoret gemensamt uppehölle ifrågavarande skolor, på sätt som av Kungl. Maj:t prövades kunna godkännas, tillhandahålla för skolorna erforderliga undervisningslokaler med inredning och möblering ävensom bostäder åt rektorerna eller ersättning därför.

Kungl. Maj:t — som denna dag utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse av §§ 15, 69, 73 och 74 i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera — ställer omförmälda anslag å 8,520 kronor, 1,820 kronor, 19,800 kronor och 40,000 kronor till förfogande av bruks societetens herrar fullmäktige i Jernkontoret att användas för därmed avsedda ändamål, skolande såsom villkor för anslaget åtnjutande följande bestämmelser, räknat från och med den 1 juli 1922, tillsvärdare lända till efterrättelse, så länge anslag för upprätthållande av ifrågavarande skolors verksamhet fortfarande anvisas:

1. Bergsskolorna i Filipstad och Falun, för vilka skolornas ekonomiska målsman, Jernkontoret, genom sin styrelse har att fastställa reglemente samt för undervisningen gällande normaltimplaner och undervisningsprogram, skola stå under skolöverstyrelsens överinseende i den omfattning, som härnedan sägs.

2. De i § 15 punkterna 1, 2 och 3 av instruktionen för skolöverstyrelsen den 31 oktober 1919 (Svensk författningssamling nr 812:1919) samt de i §§ 1, 3—5, 8—16, 20—21, 23—31, 33—35, 37—41, 52—57, 62, 64—68, 71, 73, 80—88 och 106 i stadgan för tekniska fackskolor och tekniska gymnasier den 6 juni 1919 (Svensk författningssamling nr 365:1919) meddelade bestämmelserna, i vad de avse tekniska fackskolor, skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande bergsskolorna i Filipstad och Falun, varvid de bestämmelser, som i angivna författningsrum avse lektor, skola gälla för bergsskolornas ordinarie lärare och vad som avser styrelse skall gälla Jernkontorets styrelse.

Skolornas styrelse skall vara skyldig att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som för tillämpning av nämnda bestämmelser må kunna komma att av skolöverstyrelsen givas.

Övergångsbestämmelse. Så länge under övergångstiden för bergsskolornas omorganisation eller tillsvidare intill den 1 juli 1923 med bergsskolorna fortfarande äro förenade yrkesskolor, skola ifråga om sistnämnda skolor de i § 14 punkterna 1, 2 och 3 av ovannämnda instruktion för skolöverstyrelsen givna bestämmelserna äga tillämpning.

3. För vinnande av inträde i bergsskolornas första klass skola gälla följande fordringar:

att den inträdessökande fyllt 18 år,

att han medelst arbetsbetyg styrker, att han under minst två år deltagit i yrkesmässigt arbete av den art, att det kan anses utgöra en god förberedelse för studierna i skolan,

att han äger nödiga insikter i de sex första böckerna av Euklides elementer

eller motsvarande efter annan lärobok, algebra till den omfattning, som fordras för lösandet av ekvationer av 1:a och 2:a graden, någon färdighet i linearritning samt för övrigt skolkunskaper, motsvarande dem, som nu fordras för uppflyttning från de allmänna läroverkens femte klass, med rätt för skolornas styrelse att i särskilda fall för sökande med synnerligt väl vitsordad praktisk tjänstgöring medgiva dispens från dessa fordringar, dock ej i matematik.

I den mån utrymmet det medgiver må lärjungar kunna intagas även i bergsskolornas andra klass, och fordras i så fall för inträde, att sökanden uppfyller ovan angivna inträdesfordringar samt inhämtat de insikter och färdigheter, som undervisningen i den första klassen avser att bibringa.

4. Vid bergsskolorna anställs årligen, så vitt möjligt i samband med årsavslutningen, avgångsexamen med lärjungarna i högsta klassen. Tiden för avgångsexamen bestämmes av Jernkontorets styrelse i samråd med skolöverstyrelsen.

I fråga om avgångsexamen skola de i § 42 mom. 2 första stycket av ovannämnda stadga beträffande teknisk fackskola meddelade bestämmelserna rörande avgångsexamen i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

5. Vid var och en av bergsskolorna skola vara anställda en rektor och det antal ordinarie lärare samt övriga befattningshavare, som för vardera skolan är i dess till grund för statens bidrag beräknade kostnadsstat angivet. Därjämte skola för bestridande av den undervisning, som ej kan handhavas av rektor och ordinarie lärare, anställas extra lärare, bland vilka en i gymnastik. För behörighet till befattning såsom rektor, ordinarie eller extra lärare vid bergsskolorna erfordras att hava blivit av skolöverstyrelsen förklarad lämplig till sådan befattning.

6. Bergsskolornas rektorer, ordinarie lärare samt ordinarie vaktmästare skola räknat från och med den 1 juli 1922 åtnjuta avlöning till samma belopp, som de ordinarie avlöningsförmåner, vilka enligt gällande bestämmelser tillkomma de tekniska fackskolornas rektorer, lektorer och ordinarie vaktmästare.

De bestämmelser, som för de tekniska fackskolornas lärare gälla ifråga om tjänsteårsberäkning för åtnjutande av ålderstillägg, skola i tillämpliga delar gälla även för bergsskolornas lärare med rätt för dessa att därvid tillgodoräkna sig den tid, de före bergsskolornas omorganisation må hava tjänstgjort vid bergsskolorna; skolande frågor om lärares uppflyttning i högre lönegrad prövas och avgöras av skolöverstyrelsen. Beträffande ålderstillägg åt ordinarie vaktmästare vid bergsskolorna skola i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i fråga om ålderstillägg åt vaktmästare vid tekniska fackskolor.

7. Däräst lärjungarna skola erlægga avgifter för inträdet eller undervisningen vid bergsskolorna, skall storleken av dessa avgifter underställas skolöverstyrelsens prövning.

8. Ovan angivna förslagsanslag å högst 8,520 kronor såsom bidrag till beredande av löneförbättring åt lärarna vid bergsskolorna samt förslagsanslagen å högst 1,820 kronor och å högst 19,800 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för bergsskolornas verksamhet under höstterminen 1922 och vårterminen 1923 må av Jernkontoret lyftas i statskontoret tidigast efter utgången av varje kvartal med så stort belopp, som belöper å samma kvartal.

9. Jernkontoret skall ansvara för den del av kostnaderna för uppehållande

av bergsskolornas verksamhet enligt de i ovannämnda statsrådsprotokoll intagna riktlinjer, som ej täckes genom anslag av statsmedel.

10. Jernkontoret skall självt eller genom enskilda donatorer förse bergsskolan i Filipstad med erforderlig laboratorieutrustning, som av skolöverstyrelsen godkännes.

11. Efter läsårets slut skall Jernkontorets styrelse till ecklesiastikdepartementet och skolöverstyrelsen avgiva berättelse angående bergsskolornas verksamhet, upprättad i huvudsaklig överensstämmelse med den plan, som är fastställd för årsredogörelse angående teknisk fackskola.

Härjämte föreskriver Kungl. Maj:t, att som villkor för åtnjutande av förenämnda reservationsanslag för anskaffning av laboratorieutrustning och annan undervisningsmaterie till bergsskolan i Falun skall gälla:

att statsbidraget skall utgå endast i den mån det visas, att den avsedda laboratorieutrustningen och undervisningsmaterielen blivit anskaffad och att anskaffningen ägt rum i enlighet med av skolöverstyrelsen godkänt förslag;

att den anskaffade materielen skall användas uteslutande i den avsedda undervisningens tjänst, såvida icke skolöverstyrelsen medgivit undantag för särskilt fall;

att materielen skall väl vårdas och förvaras i skolans lokaler;

att skolan icke får frånhandas nyttjanderätten till materielen eller materielen försäljas, utom i det fall skolan upphör eller eljest skolöverstyrelsen därtill lämnat medgivande;

att det belopp, som vid materielens eventuella avyttring inflyter, återbäres till statsverket; samt

att i händelse materielen skulle bliva förstörd på annat sätt än genom avsedd användning eller förkomma, Jernkontoret skall vara skyldigt att ersätta densamma med lika eller motsvarande materie.

Detta meddelas statskontoret till efterrättelse i vad på statskontorets åtgärd ankommer.

Stockholms slott den 24 november 1922.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Rätt avskrivet; betygar å tjänstens vägnar:

Gustaf Breitholtz.

Rätt avskrivet betyga:

M. Lundin.

C. F. Törnå.

Rätt avskrivet betygar:

N. Hamnquist.